

21. ledna 2020

Společné vyjádření asociací poradenských pracovníků k novele § 16 zákona č. 561/2004Sb., v platném znění

Zásadně nesouhlasíme s navrhovanou novelou a doporučujeme její odmítnutí.

Zdůvodnění:

§ 16c

Zřízení institutu posuzující osoby.

1. Z **odborného hlediska** se jedná o zásadní zásah do kompetencí odborných pracovníků ŠPZ, kdy je znevažována jejich profesionalita a odbornost v posuzování nejen speciálně vzdělávacích potřeb žáků. Zdánlivě se toto řešení jeví jako rychlé a jednoduché. Avšak v evropském měřítku by se jednalo o ojedinělé regulační opatření.

Současné nastavení poradenských služeb je založeno na **posilování spolupráce a důvěry** mezi ŠPZ, zákonnými zástupci (ZZ), resp. zletilými klienty a školou, která je tímto zpochybňována.

Od posuzující osoby je třeba očekávat:

- a) psychologické a speciálně pedagogické kompetence k široké problematice PPP a SPC (odbornost posuzující osoby přitom v návrhu zmíněna není),
- b) nutné zcela konkrétní znalosti nejen daného žáka, ale i jeho rodiny, školy a třídy, bez kterých nelze objektivně a spolehlivě posoudit potřeby konkrétní podpory žáka v nezbytných souvislostech.

S dlouholetou znalostí praxe je pro nás obtížné akceptovat představu, že lze vůbec najít takové „posuzující“ vyšší odborníky, kteří budou vždy v jedné osobě vybaveni odbornými kompetencemi pro adekvátní vyhodnocení všech typů postižení a znevýhodnění. A jako téměř nemožné se nám jeví, aby takový „validizující“ (viz zpráva RIA) odborník měl plnohodnotný přístup ke všem nezbytným informacím, uvedeným výše v bodě b).

Pro funkčnost celého systému je žádoucí jednotný přístup posuzujících osob a tedy jejich jednotné **metodické vedení a jednoznačná pravidla**.

Tedy totéž co je třeba podpořit vzhledem k žádoucímu sjednocení v rámci stávajícího systému poradenských služeb a tudy by tudíž především měla vést cesta k sjednocování postupů ŠPZ.

2. Uvedený návrh nepovede k deklarovanému snížení **administrativní zátěže**, ale naopak k jejímu

zvýšení a potřebě **personálního** posílení - jak na straně ŠPZ (odesílání a přijímání Doporučení, resp. sledování 30 denní lhůty k vyjádření posuzující osoby, srozumitelné informování ZZ/zletilých klientů při poradenské službě o všech aspektech procesu, tedy i posuzující osobě znamená zvýšení časové dotace na případ apod.), tak i škol (součinnost).

3. **Financování posuzující osoby** - lze předpokládat zvýšené nároky na **financování**, vzhledem k vysokému množství vydávaných Doporučení v rámci ČR.

Z důvodové zprávy vyplývá, že MŠMT v souladu se zavedením a zřízením posuzující právnické osoby předpokládá provozní roční náklady cca 900 tis. Kč. Současně vzniknou jednorázové výdaje na materiální vybavení pracovišť ve výši cca 1 mil. Kč. Dále dojde k navýšení počtu odborných pracovníků v organizacích o 20 zaměstnanců (ve 13. platové třídě), což předpokládá dle kvalifikovaného odhadu částku 13,5 mil. ročně. Na jedno pracoviště je počítáno s 0,5 úvazku administrativního pracovníka (v 10. platové třídě), což předpokládá finanční náklady cca 2 200 000 Kč ročně. Další náklady jsou spojeny se vznikem a zavedením informačního systému vzdělávání.

Jedná se tedy o 20 osob, které budou posuzovat všechna/vybraná doporučení školských poradenských zařízení, jejichž financování se dle kvalifikovaného odhadu blíží částce 000 000 Kč ročně.

4. Předkládaný návrh **nezhledňuje současné financování** PO formou podmíněné normované finanční náročnosti, kdy přímou odpovědnost za čerpání finančních prostředků ze státního rozpočtu má ředitel školy, nikoli ŠPZ.

ŠPZ odborně posuzuje míru obtíží žáka a potřebu jeho vzdělávací podpory a ředitel následně rozhoduje o tom, zda škola může zajistit tuto doporučenou podporu z podpůrného opatření, které bylo financováno již dříve ze státního rozpočtu na základě doporučení pro jiného žáka.

5. Z uvedeného návrhu není zřejmá jeho **procedurální stránka** (informování ZZ/zletilých klientů v ŠPZ, informované souhlasy (IS), zasílání dokumentů, jejich opravy opět s IS, práce posuzující osoby s citlivými údaji - jak zde bude ošetřen IS atd.).

Je současně velmi vysoké **riziko prodloužení celého procesu vydávání Doporučení PO**.

6. Podstatným argumentem proti institutu posuzující osoby je již **existující systém kontrolních mechanismů procesů a výstupů ŠPZ**.

- Potřebnými pravomocemi disponuje **ČŠI**.
- Výstupy poradenských služeb ŠPZ jsou kontrolovatelné ze strany ZZ i školy funkčním **revizním orgánem**.

§ 16a

Zásah do kompetencí zákonných zástupců, přenesení zodpovědnosti na školu a rovněž ŠPZ, které mají zajistit poskytnutí poradenské služby ve škole bez předchozího souhlasu ZZ.

Nesouhlasíme s návrhem, vyjádření vztahujeme především k roli ŠPZ, která se v tomto případě stává represivním orgánem, což povede k narušení důvěry a spolupráce v zájmu dítěte.

Nutné je připomenout, že v roce 2007 byla Česká republika odsouzena ve Štrasburku mimo jiné z

důvodu, že nebylo jednoznačně prokázáno, zda rodiče byli před poradenskou službou informováni dostatečným způsobem o rozsahu a důsledcích poradenské služby. V případě navrhované novely by za zákonné zástupce rozhodovala škola a poradenští pracovníci by přicházeli do školy bez jejich souhlasu.

Závěr:

Zásadní odmítnutí navrhované novely zdůvodňujeme následovně:

1. Pracovníci ŠPZ jsou plně kompetentními odborníky ve svých oborech, svoji odbornost posilují celoživotním vzděláváním. Nevidíme řešení v nerealisticky pojatém posuzování, ale v úpravě a zpřesnění pravidel a kritérií, podle kterých se mají PO doporučovat a poskytovat.
2. Stávající systém kontroly ŠPZ je dostatečně sycen ČŠI a revizním orgánem. Pro jejich zřejmost a nezpochybnitelnost je žádoucí zveřejňování závěrů jednotlivých případů, uvádění precedenčních rozhodnutí apod. To může opět přispět k zpřesňování postupů a zamezení chybných výkladů apod. - viz výše bod 1.
3. **Pro další zefektivnění fungování poradenských služeb je nutné:**
 - při analýzách doporučování PO vycházet z relevantních dat získaných od ŠPZ i škol - tzn. aktualizovat systém výkaznictví ŠPZ a při celonárodní interpretaci dat spolupracovat s odbornými asociacemi PPP a SPC,
 - sjednocovat postupy ŠPZ především v oblasti interpretace zjištěných diagnostických závěrů,
 - sjednocovat kritéria zařazování do stupňů podpory,
 - zkvalitnit metodické vedení poradenských zařízení, které předpokládá nastavení jednotných pravidel vycházejících z transparentních výkladů právních norem, příp. metodických pokynů.

Výše uvedené připomínky byly vzneseny 20. 1. 2020 na jednání zástupců APSPC a ApPPP s ředitelem odboru předškolního, základního, základního uměleckého a speciálního vzdělávání Mgr. Jaroslavem Faltýnem a vedoucí odboru speciálního vzdělávání Mgr. Ivanou Blažkovou.

Za APSPC jednali PaedDr. Petr Petráš, předseda APSPC, Mgr. Zuzana Žampachová, místopředsedkyně APSPC, Mgr. Miloslav Majer, člen výboru APSPC; za ApPPP Mgr. Soňa Baldrmannová, předsedkyně ApPPP, Mgr. Jiří Novák, místopředseda ApPPP.

Ze strany MŠMT bylo sděleno, že úkolem MŠMT je řízení efektivního nakládání s finančními prostředky a jedním z nástrojů by měla být navrhovaná pozice posuzující osoby, kterou lze chápat jako auditora nákladů společného vzdělávání, především pro oblast finančně náročných PO (např. asistent pedagoga, pedagogická intervence).

Nároky na posuzující osobu byly v rámci jednání upřesněny následovně:

- Získává data pro MŠMT (počet doporučených PO, jejich finanční náročnost, dodržování legislativních předpisů).
- Reportuje o datech MŠMT.
- Nekomplikuje proces vydávání doporučení pro vzdělávání.
- Neingeruje do odbornosti ŠPZ.

Zástupci asociací poradenských pracovníků i nadále nesouhlasí s navrhovanými opatřeními v § 16c. Shodli se však společně se zástupci MŠMT na potřebách poradenského systému a dalším postupu při jejich zajišťování.

1. Pracovat na tvorbě kritérií pro zajištění procesu poradenských služeb.
2. Metodické vedení ŠPZ - vycházet z výstupů pracovních skupin.

Aktuálně navržená témata pro zřízení pracovních skupin:

- a) Jednotný evidenční systém.
- b) Novelizace vyhlášky č. 72/2005 Sb. a č.27/2016 Sb.
- c) Pravidla poskytování a doporučování pedagogické intervence.
- d) Sjednocování postupů při interpretaci výsledků diagnostických závěrů a zařazování do stupňů PO.
- e) Parametrizace asistentů pedagoga (vyjmutí tohoto PO z doporučení na žáka, přechod na jejich financování formou PHAmax).
- f) Úprava statistického výkaznictví.

Soňa Baldrmannová, předsedkyně ApPPP

Petr Petráš, předseda APSPC

Jiří Novák, místopředseda ApPPP

Zuzana Žampachová, místopředsedkyně APSPC